

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

34. De alijs causis exigendi in mutuo lucrum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

erat decem, sed debet mutuum integrum dare, & expectare lucrum ab illo, cum voluerit dare intra aliquod tempus.

Alterum est, vt non accipiat totum lucrum, quod sperabit ex tali pecunia, nisi deductis tribus, nempe expensis, quas futurus erat lucraturus in negotiatione, quæ aliquando maiores, aliquando minores sunt, aliquando ferè nullæ, vt quando aliquis ex eo quod mutuatur, relinquit emere rē statim paratam minimo pretio, quam statim absq; expensis vendere summo pretio. Rursus, deducendus est labor, qui in negotiatione adhibetur, quamuis, cum quis coactus mutuatur, non teneatur deducere operas & labores suos, quos promptus erat exhibere: sicut operarius, qui cogitur ab aliquo non laborare, non teneatur deducere laborem a mercede, sed integrum exigere: scilicet, cum non cogitur.

Tertio, deduci debet periculum: nam cum lucrum non sit præsens, sed dubium, minus valet quam certum. Et istud periculum non est æquale in omnibus, sed aliquando maius, aliquando minus, & debet arbitrio boni & timorosi viri periti ad mensuram. Dum autem istud periculum æstimatur, multum cōducet examinare, quanti alius asseueraret tale lucrum: v.g. mutuatur quis centum, quibus decem lucrari sperabat, potest exigere, vltra centum, illa decem, deducendo labores & expensas, quas exhibiturus erat in decem acquirendis. Rursus, deducendo periculum, hoc modo examinando, si ipse vellet sibi illa decem assecurari, quantum daret, & hoc ferè totum deducere. Dico, ferè totum, quia non totum debet deducere, quantum daret pro assecurando, quia non se ingerit ad mutuandum, sed rogatus mutuatur, & multo minus debet deducere, cum coactus est. Si igitur ista tria pensentur, profecto tertiam partem lucri aliquando sperare potest exigere. Ita tamen in particulari, vt dixi, boni viri arbitrio pensanda sunt. Hæc igitur de lucro cessante dicta sint. Securus est tunc tali abstinere lucro, & gratis mutuare, cum nullum damnum emergit.

De alijs causis exigendi in mutuo lucrum.

CAPVT XXXIV.

Quarta etiam causa est, propter quam in mutuo lucrum exigi potest, seu potius accipi potest; cum aliquis mutuatur.

rem

rem tempore, quo minus valet, vt reddatur sibi tempore, quo plus valet, nullo existente pacto, nulla existente probabilitate illius maioris valoris, nec illius gratia mutuum factum est: vtrique gratia, aliquis mutuatur alicui vinum vel frumentum, vel aliquid aliud, tempore, quo minus valet, accidit postea, vt, cum reddi debent ista, plus valeant: in tali casu potest aliquando esse usura, aliquando non. Quod sic explico: Si non mutuauit, sed vendidit, non potest plus accipere, nisi pretium quo illa valebant, quando vendita sunt; Quod si non vendita, sed mutuata sunt, tunc, si, qui mutuauit, sciebat probabiliter, tempore, quo illa restituenda erant, plus valitura, obligauitque mutuatarium, vt non ante solueret, spe lucri, usura est plus accipere, quam erat mutuum tempore mutui: Quod si nesciebat, nec tali intentione mutuauit, sed casu plus illo tempore res valuit, aut ipse non mutuauit lucri intentione, potest exigere frumentum sibi dari, vel oleum, vel vinum, etiam in pretio, quod valet tempore restitutionis. Ita tenent communiter, & vide Soto lib. 6. q. 1. 2. 2. & Sylu. verb. usu. 1. §. 16. Idem etiam dicendum, si minus valet: tunc enim perdit, qui mutuauit: debet enim recipere tot in mensura, quot dedit, licet tunc minus valeant. Notat autem Soto loco allegat. duo.

Primum est, si quis mutuaret alicui, non prescripto tempore solutionis, & tamen quando videret talem rem vilius valere, non pereret, expectando tempus, quo carius valeret, talis esset auarus, & peccaret contra charitatem; tamen non esset usurarius, nisi impediret alterum quod minus solueret, cum vilius valet res; aliter non facit contra iustitiam: non enim tenetur debitorem aduertere: nam ille debebat hoc considerare.

Alterum est, non esse simile de pecunia & frumento, aut alijs rebus: si enim aliquis mutuaret alteri centum aureos valentes vndecim iulios, & post, Rex, vel princeps augetet valorem aurei vsque ad quatuordecim, non teneretur ista dare centum aureos, sed illos, qui adæquant valorem centum, vndecim iuliorum. Ratio huius est; quia in pecunia pretium non distinguitur ab ipsa, sicut pretium distinguitur ab alijs rebus. Autem igitur pretio mutatur pecunia, sed non res, puta, modius frumenti. Sicut igitur, si augetetur modius frumenti, qui accipitur quatuor modios mutuo, cum minor erat mensura, non tenetur dare modios maiores quatuor, sed quantum equet minores: ita etiam de pecunie. Cum vero non mutuatur modius, sed pretium quod a modio distinguitur, debet reddi idem modius,

licet

licet plus valeat. Hæc intellige, quando qui dat pecunias, non petit sibi dari in eadem materia, in qua dat, siue minus, siue plus valeant: tunc enim essent sic dandæ, siue auctus, siue minus esset valor pecuniarum.

Alia quinta causa accipiendi in mutuo vltra sortem, est, cum quod accipitur, aliàs erat debitum accipiendi: vt, cum quis non potens sua recuperare, mutuat, vt ei sua reddantur, non est vsura; nam verè non est lucrum, quia lucrum est, quando accipit, quod suum non erat. De hac causa superius in definitione diximus.

Vltima causa est, cum mutuum non verè intercedit, sed degenerat in sortem potius: v. g. si quis mutuarer alicui mille aureos, hoc pacto, vt si intra decennium mortuus fuerit, vel dans, vel accipiens, sint accipientis, & hæredum; si verò vitæ superstes fuerit, teneatur reddere mille & quingentos. Sylu. verb. vsura. l. §. 36. putat esse vsuram; sed Sylu. putat id, quando mutuatarius obligatur subire sortem, vt, c. nauiganti, de viuis iudicatur de obligante ad assicuracionem; tamen si non dicit obligatio, sed liberè vellet mutuatarius, sic non est vsura: nec enim hic intercedit verè mutuum, sed est fors quædam: & dummodò seruetur æqualitas in sorte ex vtraq; parte, non est malus contractus neq; vsurarius.

Quantum debeat vsurarius restituere, & ex quibus bonis.

CAPVT XXXV.

Nunc de restitutione, quæ facienda est, vsurarum, tractare oportet. Ac primum quidem de quantitate restitutionis, certum est, eum, qui vltra mutuum accepit, necrum ex vsura, teneri ad restitutionem, & non quamcumque, sed eorum omnium, quæ vltra sortes datas accepit. Teneatur etiam restituere damna illata, & lucra cessantia, quæ ex vsurarum solutione obuenerunt, soluentibus vsuras ex earum solutione: v. g. si quis, vt solueret vsuras, coactus est domum vel agrum minoris vendere, quam valebat, vsurarius teneatur, non solum de vsura accepta, sed de damno dato facere restitutionem, vt habet S. Thom. 2. 2. q. 78. ar. 4. Rursus, si soluens negotiabatur illa pecunia, & dum eam vsurario soluit, lu-

crum